

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W ZIELONEJ GÓRZE

LZG.410.8.1.2024

Pan
Piotr Świder
Nadleśniczy Nadleśnictwa Brzózka

Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe Nadleśnictwo Brzózka
Dychów 6a
66-626 Dychów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/094 – Adaptacja gospodarki leśnej Lasów Państwowych do zmian klimatycznych.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Brzózka ¹ , Dychów 6a, 66-626 Dychów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Świder, Nadleśniczy Nadleśnictwa Brzózka ² od dnia 1 września 2007 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Prowadzenie gospodarki leśnej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 do dnia zakończenia czynności kontrolnych ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mogących mieć wpływ na ocenę realizacji kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontroler	Katarzyna Smereczyńska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/49/2024 z 11 czerwca 2024 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: *Nadleśnictwo*.

² Dalej: *Nadleśniczy*.

³ Tj. do dnia 27 września 2024 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Nadleśnictwo rzetelnie i prawidłowo realizowało zadania związane z gospodarką leśną z uwzględnieniem dostosowania jej do zmian klimatycznych.

Nadleśnictwo było właściwie przygotowane organizacyjnie oraz kadrowo do wykonywania zadań objętych kontrolą NIK.

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo prowadziło gospodarkę leśną w oparciu o zatwierdzony plan urządzenia lasu na lata 2017-2026.

W przypadku występowania sytuacji kryzysowych lub innych związanych ze szkodami dla gospodarki leśnej Nadleśnictwo podejmowało odpowiednie działania w celu minimalizacji ich skutków. Prowadząc gospodarkę leśną przestrzegano wymagań dobrej praktyki. Realizowano też działania w zakresie budowy, remontów i konserwacji dróg leśnych, w tym dojazdów pożarowych, co znacznie przyczyniło się do poprawy ich stanu technicznego. Aktywnie pozyskiwano środki zewnętrzne na zadania związane z łagodzeniem skutków zjawisk ekstremalnych.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na opóźnieniu w przeprowadzeniu szkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej dla wszystkich pracowników, a także nieobjęciu tymi szkoleniami wszystkich pracowników Nadleśnictwa.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. Nadleśnictwo położone było w zachodniej części województwa lubuskiego, częściowo na terenie powiatów: krośnieńskiego i żarskiego. Podzielone było na trzy obręby leśne: Bobrowice, Brzózka i Pław, w obszarze których znajdowało się 13 leśnictw⁶.

Na dzień 30 czerwca 2024 r.:

- powierzchnia Nadleśnictwa wynosiła ogółem 24 031,35 ha, w tym powierzchnia leśna – 23 552,04 ha,
- średni wiek drzewostanu wynosił 52 lata,
- gatunkiem dominującym była sosna, która zajmowała 20 710,06 ha (92,6%),
- powierzchnia lasów objętych ochroną przyrody – 7 651,76 ha,
- powierzchnia lasów ochronnych – 2 747,85 ha,
- powierzchnia lasów gospodarczych – 20 804,19 ha.

(akta kontroli str. 3)

Nadleśnictwo⁷ zatrudniało w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy 53,5 pracowników, z tego 39 pracowników (etatów) było zatrudnionych w Służbie Leśnej. Pracownicy zajmujący się gospodarką leśną posiadali kierunkowe wykształcenie aktualizowane poprzez szkolenia i kursy⁸. Zakresy zadań, uprawnień i odpowiedzialności pracowników były aktualne, zgodne z wykonywanymi obowiązkami.

Nadleśnictwo corocznie przeprowadzało szkolenia przeciwpożarowe dla pełnomocników Nadleśniczego, obserwatorów dostrzegalni poż. oraz dyżurnych

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Tj.: Bobrowice, Welmice, Strużka, Gozdno, Łąkowa, Wężyska, Brzózka, Bronków, Szczawno, Brzeźnica, Pław, Lubiatów oraz Kukadło.

⁷ Na dzień 30 czerwca 2024 r.

⁸ W okresie objętym kontrolą pracownicy nie podnosili kwalifikacji w szkoleniach i kursach dedykowanych bezpośrednio adaptacji gospodarki leśnej do zmian klimatycznych.

punktów alarmowych, którzy świadczyli usługi okresowo w ramach zawartych umów cywilnoprawnych.

Nadleśnictwo przeprowadziło w dniu 26 marca 2024 r. oraz w dniu 2 kwietnia 2024 r. szkolenie z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu, pomimo, że zmiana przepisów nastąpiła w 2022 r., a ponadto w ww. szkoleniach NIK nie uczestniczyli wszyscy pracownicy Nadleśnictwa, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3, 6-108, 503-508)

Nadleśnictwo nie przeprowadzało szkoleń dla pracowników Zakładów Usług Leśnych (dalej: ZUL), nie weryfikowało również ich aktualizacji w trakcie przeprowadzanych kontroli.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił: *Nadleśnictwo nie przeprowadzało i nie wymagało przedłożenia aktualnych zaświadczeń o ukończonych szkoleniach ppoż. pracowników świadczących pracę na rzecz Nadleśnictwa Zakładach Usług Leśnych (ZUL) w trakcie realizacji zamówienia. (...) kontrole przeprowadzane przez pracowników nadleśnictwa mają na celu sprawdzenie przestrzegania zapisów umowy w trakcie realizacji zamówienia. Zgodnie z zapisami § 8 umów zawartych z Wykonawcami - „Obowiązki Wykonawcy w zakresie personelu” to Wykonawca odpowiada za odpowiednie kwalifikacje personelu biorącego udział w wykonywaniu prac. Wykaz unormowań, których zobowiązany jest przestrzegać Wykonawca przy realizacji przedmiotu zamówienia został przedstawiony Wykonawcom w Specyfikacji Warunków Zamówienia (pkt 3.2) stanowiącej załącznik nr 1 do umowy. W związku z niestwierdzeniem podczas kontroli naruszenia przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej lasu podczas wykonywania prac, nie zachodziła konieczność weryfikacji (wystąpienia do Wykonawcy) udokumentowania przeprowadzonych szkoleń personelu zadysponowanego do realizacji przedmiotu umowy.*

(akta kontroli str. 109-120, 503, 509)

W zakresie ograniczeń i utrudnień w zakresie realizacji zadań związanych z gospodarką polegającą na działalności w zakresie urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu oraz utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, Nadleśniczy wyjaśnił: *Znacznymi utrudnieniami w prowadzeniu planowej gospodarki leśnej są nadzwyczajne zjawiska, takie jak specyficzne warunki pogodowe, anomalie termiczne, długotrwałe susze, zmniejszona średnia ilość opadów, obniżenie poziomu wód gruntowych, łagodne zimy, ma to bezpośredni wpływ na masowe pojawy⁹ szkodników wtórnych, problemy z regularnym obradaniem nasion potrzebnych do produkcji materiału sadzeniowego do odnowień i zalesień. W ostatnich latach zwiększył się obszar powierzchni, na których dochodzi do zamierania drzewostanów na skutek niewystarczającej ilości wody dostępnej dla drzew i w konsekwencji atakowanych przez szkodniki wtórne i patogeny słabości. W coraz większym zakresie drzewa osłabiane są przez jemiołę pospolitą. Gwałtowne zdarzenia atmosferyczne pojawiające się coraz częściej takie jak wichury, huragany i opady gradu lokalnie powodują uszkodzenia drzewostanów. Szczególne znaczenie ma niedobór wody, gdyż w większości lasy Nadleśnictwa Brzózka rosną na ubogich piaszczystych glebach, które są łatwo przepuszczalne i wody opadowe tylko przez krótki czas są dostępne dla roślin. Brak opadów powoduje istotne osłabienie drzewostanów. Ocieplenie klimatu stanowi potencjalne zagrożenie nowymi szkodnikami znajdującymi korzystne warunki do rozmnażania i rozwoju. Duża lesistość charakteryzująca nasze nadleśnictwo (55 %) powoduje niewielkie możliwości pozyskania dodatkowych powierzchni do zalesień*

⁹ Pojawienie się w danym miejscu.

i zwiększania powierzchni gruntów leśnych. Problemem jest dostępność usług leśnych, zdarza się, że procedury przetargowe trzeba powtarzać ze względu na brak ofert. Widzimy także zagrożenie w standardowym funkcjonowaniu nadleśnictwa poprzez niezrozumienie przez część społeczeństwa zasad gospodarki leśnej. Powoduje to nieuzasadniony hejt i eskalację negatywnego odbioru użytkowania lasu, czy nawet kwestionowanie potrzeby prowadzenia gospodarki leśnej, podsycane przez niektóre organizacje ekologiczne, nieprawdziwymi, bądź zmanipulowanymi informacjami.

(akta kontroli str. 503-510)

Dochody w poszczególnych latach objętych kontrolą wynosiły: 2019 r. 23,2 mln zł, 2020 r. 26,2 mln zł, 2022 r. 36,4 mln zł, 2023 r. 33,4 mln zł, 2024 r. 17,8 mln zł. Nadleśnictwo poniosło koszty ogółem w następujących kwotach: 2019 r. 21 mln zł, 2020 r. 17,7 mln zł, 2021 r. 22,1 mln zł, 2022 r. 33,6 mln zł, 2023 r. 33,2 mln zł, 2024 r. 14 mln zł.

Przychody ze sprzedaży drewna wyniosły: 2019 r. 20,6 mln zł; 2020 r. 16,3 mln zł, 2021 r. 24,7 mln zł, 2022 r. 34,6 mln zł, 2023 r. 32,2 mln zł, 2024 r. 16,8 mln zł.

Koszty w poszczególnych rodzajach wyniosły:

- wynagrodzenia: 2019 r. 5,9 mln zł, 2020 r. 5,7 mln zł, 2021 r. 6,5 mln zł, 2022 r. 7,6 mln zł, 2023 r. 7,9 mln, 2024 r. 3,3 mln zł co stanowiło w poszczególnych latach 28,1%, 32,2%, 29,4%, 22,6%, 23,8%, 23,57% w stosunku do kosztów ogółem w danym roku,
- ochrona lasu przed czynnikami szkodliwymi: 2019 r. 1,3 mln zł, 2020 r. 0,6 mln zł, 2021 r. 0,8 mln zł, 2022 r. 0,7 mln zł, 2023 r. 1,4 mln zł, 2024 r. 0,7 mln zł, co stanowiło w poszczególnych latach 6,2%, 3,4%, 3,6%, 2,1%, 4,2% i 5% w stosunku do kosztów ogółem w danym roku,
- ochrona ppoż.: 2019 r. 0,5 mln zł, 2020 r. 0,4 mln zł, 2021 r. 0,4 mln zł, 2022 r. 0,6 mln zł, 2023 r. 0,5 mln zł, 2024 r. 0,4 mln zł, co stanowiło w poszczególnych latach 2,4%, 2,3%, 1,8%, 1,8%, 1,5% i 2,9% w stosunku do kosztów ogółem w danym roku,
- ochrona przyrody: 2019 r. 0,03 mln zł, 2020 r. 0,04 mln zł, 2021 r. 0,04 mln zł, 2022 r. 0,1 mln zł, 2023 r. 0,1 mln zł, 2024 r. 0,01 mln zł, co stanowiło w poszczególnych latach 0,1%, 0,2%, 0,2%, 0,3%, 0,3% i 0,07% w stosunku do kosztów ogółem w danym roku,
- koszty adaptacji gospodarki leśnej do zmian klimatycznych: 2023 r. – 1,5 mln zł, co stanowiło 4,5% kosztów poniesionych w danym roku.

(akta kontroli str. 3)

2. W zakresie podejmowanych przez Nadleśnictwo działań zmierzających do adaptacji gospodarki leśnej do zmian klimatycznych, Nadleśniczy wskazał m.in., że:

1. *Użytkowanie i odnowienie lasu odbywa się w oparciu o badania glebowosiedliskowe, co pozwala na tworzenie lasów o składzie gatunkowym dostosowanym do warunków siedliskowych (gleby i mikroklimatu) przez co bardziej odpornych na negatywne czynniki środowiskowe. Na odnawiane powierzchnie wprowadza się możliwie zróżnicowaną paletę gatunków drzewiastych i krzewiastych iglastych i liściastych o znaczeniu produkcyjnym, ale również biocenotycznym, wpływających na stabilizację ekosystemu (budowanie środowiska glebowego, stwarzanie warunków do życia dla pożytecznych organizmów, w tym np. owadów zapylających).*

2. *Wszędzie tam, gdzie to możliwe stosuje się rębnie złożone, pozwalające na tworzenie drzewostanów o zróżnicowanej strukturze piętrowej i gatunkowej. W latach*

2019-2024 wykonano 121,49 ha.

3. Pozostawianie na powierzchniach zrębowych biogrup starodrzewu, a także drzew dziuplastych i martwego drewna, jako ośrodków kształtowania oporu biologicznego i rezerwuaru różnorodności biologicznej.

4. Tworzenie i pielęgnowanie ekotonów na granicach biocenoz.

5. Pozostawianie bez ingerencji pasów drzewostanów przy ciekach wodnych.

6. Chronione są siedliska na terenach zalewowych, np. poprzez sieć Natura 2000.

7. Stosowanie przebudowy drzewostanów w kierunku zwiększania udziału gatunków liściastych i różnicowania struktury piętrowej, poprzez wprowadzanie podsadzeń i uzupełniania luk i przerzedzeń w drzewostanach w latach 2019-2024 na obszarze 51,60 ha.

8. Wprowadzanie podszytów – wzbogacanie gatunkowe istniejących drzewostanów, zwiększanie odporności biologicznej w latach 2019-2024 wykonano 9,85 ha.

9. Stosowanie odnowień naturalnych jako metody budowania bardziej stabilnych drzewostanów w latach 2019-2024 odnowiono naturalnie 56,70 ha.

10. Stosowanie odpowiedniego materiału sadzeniowego do odnowień i zalesień, zgodnie z zasadami regionalizacji leśnej.

11. Stosowanie różnych metod ochrony lasu, by wprowadzane nasadzenia były stabilne i mogły przyrastać zgodnie z naturalną dynamiką: gradzenia upraw przed zwierzyną, zabiegi ochronne przed szkodliwymi gradacjami owadów, tworzenie naturalnych ośrodków oporu biologicznego, kompleksowe zagospodarowanie drzewostanów w pierwotnych ogniskach gradacyjnych, wywieszanie budek lęgowych dla ptaków, pozostawianie drzew dziuplastych.

12. W 2023 r. zakończono inwestycję „Orli Staw Lubiatów” realizowaną w ramach projektu „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych”. Powierzchnia całkowita zbiornika wynosi 41 200 m², pojemność retencyjna 41 200 m³.

13. Pozostawia się w stanie nienaruszonym śródleśne naturalne oczka wodne, bagna i mokradła, zostawiając wokół nich strefy buforowe.

14. W zakresie ochrony lasów przed pożarami, w okresie akcji bezpośredniej utrzymywany jest w pełnej gotowości system wykrywania, alarmowania i lokalizacji zagrożeń.

15. Pracownicy Nadleśnictwa regularnie poszerzają swoją wiedzę o zmianach zachodzących zmian klimatycznych, by następnie wykorzystywać ją w praktyce.

(akta kontroli str. 530-534)

Na terenie Nadleśnictwa nie został zorganizowany posterunek pogodowy. Dane dotyczące temperatury, opadu i wilgotności ściółki pozyskiwano ze stacji meteorologicznej w Krzystkowicach.

Z danych odnotowanych przez stację meteorologiczną w latach 2006-2017 (poprzednia dekada) oraz w latach 2017-2024 (bieżący okres) wynikało, że:

- średnioroczna temperatura powietrza w obu okresach utrzymywała się na takim samym poziomie 10 st. C;
- średnioroczna suma opadów w poprzedniej dekadzie wynosiła 781 mm i była wyższa o 1,43% od bieżącego okresu tj. 770 mm;
- najzimniejszym miesiącem w każdym badanym okresie był styczeń, z tym, że w latach 2006-2017 temperatura średnia wynosiła -0,2 st. C, a w bieżącym okresie 1,1 st. C (wzrost o 1,3 st. C);

- najcieplejszym miesiącem w poprzedniej dekadzie był lipiec 20,1 st. C, natomiast w bieżącym okresie sierpień ze średnią temperaturą 19,6 st. C.

(akta kontroli str. 121-132)

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo poniosło straty związane z następującymi sytuacjami kryzysowymi:

- susze – straty objęły 130,82 ha (najwyższe w 2019 r. – 53,71 ha, najniższe w 2022 r. – 6,59 ha);
- podtopienia – straty objęły 13,3 ha (najwyższe w 2019 r. – 6,8 ha, najniższe w 2022 r. – 0,04 ha);
- mróz – straty objęły 224,67 ha (najwyższe w 2019 r. – 157,77 ha, najniższe w 2024 r. – 0,67 ha);
- pożary – straty objęły 8,16 ha (najwyższe straty w 2022 r. – 2,57 ha, najniższe w 2024 r. – 0,67 ha);
- gradacja szkodników – straty objęły 7475,01 ha (najwyższe w 2019 r. 5 219,06 ha, najniższe w 2021 r. – 1,48 ha).

Na dzień 26.09.2024 r. w związku z przechodzącą falą powodziową na rzece Odrze oraz rzece Bóbr podtopionych było 136 ha lasów oraz 1,9 km gruntowych dróg leśnych. Straty zostaną oszacowane po zakończeniu akcji powodziowej.

(akta kontroli str.3, 133-134)

3. Nadleśnictwie działało w oparciu o PUL na lata 2017 - 2026 zatwierdzony przez Ministra Środowiska w dniu 24 czerwca 2017 r.¹⁰, zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach¹¹.

Według PUL powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 24 025,64 ha, w tym powierzchnia lasów uznanych za ochronne 2 750,35 ha i pozostałych lasów (gospodarczych) 20 778,05 ha. Pozyskanie drewna przewidywało w ilości 1 014 286 m³ grubizny netto, w tym 516 306 m³ w użytkowaniu rębny i 497 980 m³ w użytkowaniu przedrębnym.

Pielęgnowanie lasu na powierzchni 18 764,29 ha, w tym trzebieże 15 132,79 ha.

Zadania dotyczące zalesień i odnowień:

- zalesienia gruntów (przeznaczonych do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego) – nie przewidziano;
- odnowienie halizn i zrębów – 298,79 ha,
- orientacyjna powierzchnia odnowień drzewostanów przewidzianych do użytkowania rębnego 2 055,97 ha, w tym zupełnego 1 764,44 ha,
- orientacyjna powierzchnia podsadzeń i dolesień – 91,16 ha,
- orientacyjna powierzchnia poprawek i uzupełnień – 11,49 ha,
- orientacyjna powierzchnia wprowadzenia podszytów – 11,35 ha,
- orientacyjna powierzchnia melioracji – 2359,15 ha, w tym wodnych – nie przewidziano.

Wg danych systemu SILP, na dzień 30.06.2024 r. zadania z PUL (w ósmym roku obowiązywania) zostały wykonane w następujących wysokościach:

- pozyskano grubiznę netto, 723 642 m³, tj. 71%, w tym 358 092 m³, tj. 69% w użytkowaniu rębny i 365 550 m³, tj. 73% w użytkowaniu przedrębnym,
- pielęgnowanie lasu na powierzchni 14804,48 ha, tj. 79%, w tym trzebieże 10833,5 ha, tj. 72%,

¹⁰ Decyzja nr DL-I.611.45.2017.

¹¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 530 (dalej: *ustawa o lasach*).

- zalesienia gruntów (przeznaczonych do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego) – 7,2 ha (nie zakładano w planie),
- odnowienie halizn i zrębów – 298,79 ha, tj. 100%,
- odnowienia drzewostanów przewidzianych do użytkowania rębego 1149,61 ha, tj. 56%, w tym zupełnego 1000,62 ha, tj. 57%,
- podsadzenia i dolesienia – 89,17 ha, tj. 98%,
- poprawki i uzupełnienia – 78,94 ha, tj. 687%,
- wprowadzenia podszytów – 9,85 ha, tj. 87%,
- powierzchnia melioracji – 1605,91 ha, tj. 68%.

(akta kontroli str. 135-138)

Aktualnie, zgodnie z harmonogramem prac urzędniowych Nadleśnictwo rozpoczęło przygotowania do sporządzenia projektu PUL lasu na lata 2027-2036¹². W dniu 4.06.2024 r.¹³ w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze (dalej: RDLP w Zielonej Górze) odbyła się narada wstępna, w ramach której sporządzony został Protokół w znacznej mierze oparty o dane przygotowane przez Nadleśnictwo (wystąpienie Nadleśniczego), o zatwierdzeniu którego Nadleśnictwo zostało poinformowane w dniu 22.07.2024 r.¹⁴.

(akta kontroli str. 139-148)

4. Pozyskanie drewna w Nadleśnictwie, w tym w ramach etatów cięć nie przekraczało wielkości ustalonych w PUL, wynosiło 581 351m³, w tym w użytkowaniu rębnym¹⁵ 276 396m³, w użytkowaniu przedrębnym¹⁶ 308 955m³, natomiast drewna opałowego 29 735,56 m³.

Wielkość pozyskanego drewna w poszczególnych latach objętych kontrolą dla całego Nadleśnictwa wynosiła:

- w 2019 r. – 112 116 m³,
- w 2020 r. – 93 148 m³,
- w 2021 r. – 108 882 m³,
- w 2022 r. – 104 323 m³,
- w 2023 r. – 109 924 m³,
- w 2024 r. (do 30 czerwca) – 52 958 m³.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił, iż: *Realizacja PUL polega na typowaniu powierzchni do wykonania zabiegu pielęgnacyjnego w drzewostanie, w ramach czyszczeń późnych z pozyskaniem drewna, trzebieży wczesnych, trzebieży późnych lub cięć zrębowych, w ramach których następuje wymiana pokoleniowa lasu. Naboru pozycji dokonuje leśniczy, uwzględniając wytyczne planistyczne, które również podlegają weryfikacji i zatwierdzeniu. Naboru pozycji dokonuje się w ramach wskazań gospodarczych PUL i aktualnych potrzeb drzewostanu. (...)*

Łączny roczny rozmiar pozyskania drewna jest wielkością zbliżoną do jednej dziesiątej etatu cięć określonego w PUL na całe dziesięciolecie. W przypadku cięć rębnych etat określony jest w wymiarze masowym, natomiast w przypadku cięć przedrębnych w wymiarze powierzchniowym. Etat cięć w użytkach rębnych i przedrębnych każdego roku podlega uzgodnieniom z RDLP w Zielonej Górze.

¹² Pismo z 11.01.2024 r., zn. spr. ZS.003.1.2024.

¹³ Pismo z dnia 17.05.2024 r. o zwołaniu Narady Wstępnej (NW) w związku z przystąpieniem do sporządzenia projektu planu urządzenia lasu, zn. spr. ZS.003.2.2024.

¹⁴ Pismo zatwierdzające protokoły z Posiedzeń Narad Wstępnych, zrealizowanych w czerwcu 2024 r. oraz kolejnych działaniach związanych z procedowaniem planu urządzenia w danej jednostce organizacyjnej, zn. spr. ZS.003.8.2024.

¹⁵ Ilość drewna do pozyskania wynikająca z potrzeb odnowienia drzewostanu.

¹⁶ Ilość drewna do pozyskania w wyniku cięć pielęgnacyjnych (czyszczenie, trzebieże) i cięć przygodnych (sanitarnych).

W latach 2019-2024 w ramach użytkowania rębnego pozyskano 266 546,5 m³ grubizny (w tym 5 096 m³ w ramach użytkowania przygodnego), natomiast w ramach użytkowania przedrębnego pozyskano 270 051,5 m³ grubizny, (w tym 25 045 m³ w ramach użytkowania przygodnego).

(akta kontroli str. 3, 149-161, 525-529)

Badanie próby 10 oddziałów leśnych, na których przeprowadzono wycinkę w 2023 r. wykazało m.in., iż:

- siedem zrębów¹⁷ przeprowadzono zgodnie z planem finansowo- gospodarczym oraz z aktualnym PUL;

- jeden zrąb¹⁸ - został przeprowadzony poza pierwotnym planem na 2023 r., ujęty był aktualnym PUL, Nadleśnictwo wystąpiło do Dyrektora RDLP w Zielonej Górze o wyrażenie zgody na zrąb sanitarny ze względu na pogarszający się stan sanitarny lasu¹⁹;

Nadleśniczy wyjaśnił: (...) według obowiązującego PUL planowany był zabieg TWP²⁰. Jednak ze względu na występowanie długotrwałej suszy, obniżenie się poziomu wód gruntowych, pojawienie się szkodnika wtórnego (kornik drukarz) pogorszył się stan sanitarny przedmiotowego drzewostanu. W celu podjęcia działań ratunkowych dla pozostałej części drzewostanu i eliminacji szkodnika, zaistniała konieczność użytkowania drzewostanu rębnią IBS²¹.

- dwa zręby²² przeprowadzono poza planem finansowo-gospodarczym oraz wskazaniem w aktualnym PUL, pozyskując łącznie 286,89 m³ drzewa.

Nadleśniczy wyjaśnił: Zgodnie z zapisami art.10 ust.1 Ustawy o lasach, obowiązkiem nadleśniczego, niezależnie od obowiązującego Planu Urządzenia Lasu jest podejmowanie działań ratowniczych w przypadku zagrożenia trwałości lasu. W adresie leśnym 14-02-2-06-134-d-00 ze względu na masowo wydzielający się posusz i rozwój szkodnika *Sphaeropsis sapinea*²³ wykonano pozaplanowo zabieg PTP²⁴ w ramach użytkowania przygodnego celem ochrony przyległej szkółki leśnej przed pasożytem wywołującym u sosen chorobę o nazwie zamieranie wierzchołków pędów sosny. W adresie leśnym 14-02-3-09-41-o-00 wykonano pozaplanowo zabieg TPN²⁵ w ramach użytkowania przedrębnego w związku z pojawieniem się dużej ilości wywrotów i złomów oraz masowo wydzielającego się posuszu w formie kępowej celem ograniczenia rozwoju szkodników wtórnych i poprawy stanu sanitarnego lasu.

(akta kontroli str. 162-170, 503-515)

W 2022 r. na terenie Nadleśnictwa przeprowadzona została wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasu (dalej: WISL). Decyzją nr 90 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych z dnia 29 lipca 2022 r.²⁶ powołany został zespół ds. kontroli bieżącej jakości pomiarów wykonywanych w 2022 r., w skład której weszli przedstawiciele Nadleśnictwa. Do zadań zespołu należało sprawdzenie lokalizacji

¹⁷ Wydzielenie nr: 14-02-1-01-46-a-00, 14-02-1-01-72-c-01, 14-02-07-168-b-00, 14-2-2-08-178-d-01, 14-02-3-09-61-a-02, 14-02-3-11-1/83-c-00, 14-02-1-02-101-c-01.

¹⁸ Wydzielenie nr: 14-02-3-11-266-j-00.

¹⁹ Pismo do RDLP: Zn. spr.: ZGU.7014.7.2023 z dnia 8.11.2023 r., odpowiedź: Zn. spr.: ZS.7014.59.2023 z dnia 15.11.2023 r.

²⁰ Trzebież wczesna pozytywna.

²¹ Rębnia zupełna sanitarna.

²² Wydzielenia nr: 14-02-2-06-134-d-00 – pozyskano 142,84 m³ drzewa, 14-02-3-09-41-o-00 – pozyskano 144,05m³.

²³ Pasożytniczy gatunek grzyba powodujący zamieranie pędów sosen.

²⁴ Cięcia przygodne trzebieży późnej.

²⁵ Trzebież późna negatywna.

²⁶ W sprawie powołania doraźnego zespołu do spraw odbioru robót wykonywanych w ramach czwartego cyklu inwentaryzacji wielkoobszarowej lasów wszystkich form własności, znak ZS.6006.2.2022.

oraz dokonanie kontrolnych pomiarów i oceny innych cech na wylosowanych powierzchniach próbnych oraz sporządzenie protokołów kontroli bieżącej pomiarów i ich przekazanie do stałego zespołu ds. odbioru robót wykonywanych w ramach czwartego cyklu inwentaryzacji obszarowej na terenie RDLP w Zielonej Górze. Nadleśnictwo nie zostało zapoznane z wynikami inwentaryzacji.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił: *Wyniki Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu nie są przekazywane bezpośrednio do nadleśnictw na terenie których przeprowadzano badania. Teren nadleśnictwa, na którym dokonywano pomiarów jest jedynie próbą w przyjętej metodyce realizacji prac a uzyskane wyniki nie dotyczą wyłącznie danej jednostki. Statystyczne pomiary w ramach WISL wykonywane są inną metodyką i nie stanowią materiału porównawczego w zakresie wykonania pozyskania drewna, które jest szczegółowo ewidencjonowane w bazie SILP²⁷ nadleśnictwa.*

(akta kontroli str. 171-178, 503-515)

5. Na dzień 1 stycznia 2019 r. powierzchnia lasów wynosiła 23 551,68 ha, natomiast na dzień 30.06.2024 r. 23 552,04 ha. W powyższym okresie odnotowano wzrost zalesienia o 0,36 ha.

Zwiększeniu uległa także powierzchnia lasów gospodarczych: z 20 801,91 ha (na dzień 1 stycznia 2019 r.) do 20 804,19 ha (na dzień 30.06.2024 r.), jednocześnie zmniejszyła się powierzchnia lasów ochronnych – odpowiednio z 2 749,77 ha do 2 747,85 ha. Zmniejszyła się również powierzchnia lasów objętych ochroną przyrody z 7 766,23 ha do 7 651,76 ha.

W związku ze zmniejszeniem lasów objętych ochroną przyrody, Nadleśniczy wyjaśnił:

Zmniejszenie powierzchni objętych ochroną przyrody wynika między innymi, ze sposobów ewidencjonowania. Formy ochrony zaktualizowano w oparciu o przebieg ich granic, stąd pojawia się zmniejszenie ogólnej powierzchni. (...). Na podstawie zeszłorocznej kontroli instytucjonalnej w RDLP w Zielonej Górze zalecono, aby strefy ochrony gatunkowej zaktualizować, tzn. podzielić na fragmenty wydzieleń, które faktycznie stanowią powierzchnie strefy częściowej i ścistej, a nie wykazywać powierzchni chronionych wg granic całych wydzieleń.

(akta kontroli str. 3, 530-534)

Struktura wiekowa lasów na dzień 30 czerwca 2024 r. kształtowała się następująco:

- I klasa wieku (od 1 do 20 lat) – 15,72% powierzchni lasów²⁸,
- II klasa wieku (od 21 do 40 lat) – 15,67% powierzchni lasów²⁹,
- III klasa wieku (od 41 do 60 lat) – 21,56% powierzchni lasów³⁰,
- IV klasa wieku (od 61 do 80 lat) – 28,05% powierzchni lasów³¹,
- V klasa wieku (od 81 do 100 lat) – 2,48% powierzchni lasów³²,
- VI klasa wieku (od 101-120 lat) – 3,15% powierzchni lasów³³,
- VII klasa wieku (od 121-140 lat) – 1,1% powierzchni lasów³⁴,
- VIII klasa wieku (od 141 lat) – 0,29% powierzchni lasów³⁵.

²⁷ System Informatyczny Lasów Państwowych.

²⁸ Spadek o 0,19% w stosunku do 2019 r. (15,9%).

²⁹ Wzrost o 0,37% w stosunku do 2019 r. (15,3%).

³⁰ Spadek o 8,03% w stosunku do 2019 r. (29,59%).

³¹ Wzrost o 8,88% w stosunku do 2019 r. (19,17%).

³² Spadek o 1,07% w stosunku do 2019 r. (13,55%).

³³ Spadek o 0,02% w stosunku do 2019 r. (3,17%).

³⁴ Wzrost o 0,03% w stosunku do 2019 r. (1,07%).

³⁵ Wzrost o 0,06% w stosunku do 2019 r. (0,23%).

Udział panujących gatunków drzew w Nadleśnictwie, zajmujących największą powierzchnię, na dzień 30 czerwca 2024 r. był następujący:

- sosna – zajmująca powierzchnię 92,6%³⁶,
- brzoza – zajmująca powierzchnię 2,2%³⁷,
- olcha – zajmująca powierzchnię 1,9%³⁸,
- dąb szypułkowy – zajmujący powierzchnię 1,8%³⁹.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił: *Zmniejszenie sosny jako gatunku dominującego to efekt systematycznego procesu dostosowywania składów gatunkowych nowozakładanych upraw do warunków siedliskowych prowadzonych w ramach odnowień i przebudowy lasu. Na pozycjach użytkowanych rębnie, tam gdzie wycinana jest sosna, a warunki żyzności gleby i warunki wilgotnościowe pozwalają na wprowadzenie innych, bardziej wymagających gatunków liściastych, wysadzan są gatunki takie jak: buk, dąb szypułkowy, bezszypułkowy z gatunkami domieszkowymi, celem zwiększenia różnorodności biologicznej i optymalnego wykorzystania siedliska, zgodnie z przyrodniczymi uwarunkowaniami.*

(akta kontroli str. 3, 503-520)

W przypadku występowania organizmów szkodliwych mogących zagrozić trwałości lasów w Nadleśnictwie wykonywane były zabiegi ochronne: mechaniczne i chemiczne. W poszczególnych latach objętych kontrolą zabiegi te były wykonywane na następujących powierzchniach:

- w 2019 r. – 5 275,9 ha (szkody wystąpiły na pow. 6 323,89 ha),
- w 2020 r. – 45,97 ha (szkody wystąpiły na pow. 6,68 ha),
- w 2021 r. – 1,48 ha (szkody wystąpiły na pow. 3,2 ha),
- w 2022 r. – 3,72 ha (szkody wystąpiły na pow. 409,15 ha),
- w 2023 r. – 1 075,81 ha (szkody wystąpiły na pow. 1 412 ha),
- w 2024 r. (do 30 czerwca) – 1 106,67 ha (szkody wystąpiły na pow. 1 106,67 ha).

Największe uszkodzenia drzewostanu spowodowane były przez strzygonię choinówkę, barczatkę sosnowkę i kornika ostrozębnego.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił: *Kontrolę, ocenę i prognozowanie zagrożeń lasu przeprowadza się w oparciu o obowiązującą Instrukcję Ochrony Lasu. Wykazana powierzchnia występowania poszczególnych szkodników w latach 2019-2023 dotyczy obszaru całego nadleśnictwa. Występowanie wskazanych szkodników wymaga każdorazowo określenia gospodarczego stopnia zagrożenia. Różnice pomiędzy powierzchnią występowania, a powierzchnią wykonywania zabiegów ochronnych wynikają z faktu dokonanej oceny stopnia zagrożenia danego szkodnika. Zabiegi ochronne wykonywano wyłącznie w lokalizacjach w których występowanie szkodnika stwarzało zagrożenie dla zapewnienia trwałości lasu.*

Nadleśnictwo nie poniosło strat związanych z wystąpieniem organizmów szkodliwych, natomiast pozyskało następującą ilość posuszu:

- 2019 – 22 616,91 m³,
- 2020 – 6 142,95 m³,
- 2021 – 3 884,13 m³,
- 2022 – 13 770,85 m³,
- 2023 – 9 648,99 m³,
- 2024 – 3 393,25 m³.

³⁶ Spadek o 0,6% w porównaniu z 2019 r. (93,2%).

³⁷ Spadek o 0,2% w porównaniu z 2019 r. (2,4%).

³⁸ Gatunek pozostał na tym samym poziomie wobec 2019 r.

³⁹ Wzrost uprawy o 0,6% w stosunku do 2019 r. (0,6%).

(akta kontroli str. 3, 179-211, 503-520, 525-528)

Pomimo, że w obowiązującym PUL nie przewidziano zalesień gruntów porolnych, Nadleśnictwo w latach 2020-2024 zalesiło 7,2 ha gruntów.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił, że: *W związku z rezygnacjami dzierżawców z dotychczasowego użytkowania gruntów rolnych będących w zarządzie Nadleśnictwa Brzózka, wypowiedzianiem dzierżaw ze względu na użytkowanie gruntów rolnych niezgodnie z ich przeznaczeniem określonym w umowach dzierżaw nadleśnictwo podejmowało decyzje o przeznaczeniu tych gruntów do zalesienia. Małe powierzchnie użytków rolnych, mocne rozdrobnione powierzchniowo, położenie śródlądowe i przyległe oraz słabej jakości gleby utrudniające prowadzenie gospodarki łąkowo-rolnej stały się przesłanką do podjęcia decyzji o ich zalesieniu.*

(akta kontroli str. 212-213, 503-520)

W związku ze wznowieniem przez Ministra Klimatu i Środowiska w 2021 r.⁴⁰ procesu monitorowania przekazywania przez wojewodów gruntów leśnych Skarbu Państwa we władanie Lasom Państwowym, Nadleśnictwo otrzymało zestawienie, z którego wynikało, że w województwie lubuskim na koniec 2020 r. w ewidencji gruntów leśnych Skarbu Państwa nie widniały działki nieprzekazane Lasom Państwowym.

(akta kontroli str. 578-580)

Nadleśnictwo Brzózka realizując wytyczne Dyrektora RDLP w Zielonej Górze⁴¹ dotyczącego podjęcia działań związanych z przejmowaniem gruntów leśnych Skarbu Państwa (art. 4 ust. 1 ustawy o lasach) oraz leśnych i przeznaczonych do zalesienia, (art. 74 ust. 3 ustawy o lasach) wystąpiło do Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim⁴² oraz Starostwa Powiatowego w Żarach⁴³ o podanie danych ewidencyjnych możliwych do przejęcia gruntów leśnych⁴⁴. W odpowiedzi Starostwo Powiatowe w Żarach podało informacje, że nie posiada wiedzy na temat posiadania w swoim zasobie gruntów Skarbu Państwa⁴⁵. Nadleśnictwo po analizie danych otrzymanych ze Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim ujawniło 12 działek leśnych będących własnością Skarbu Państwa, z których 10 o łącznej powierzchni 1,9203 ha przejęło protokolarnie od Starostwa w dniu 19.09.2024 r.

Nadleśnictwo zwróciło się również do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Gorzowie Wielkopolskim z wnioskiem⁴⁶ z dnia 5.06.2023 r. o przekazanie gruntów leśnych i rolnych do zalesienia. Nadleśnictwo we wniosku wykazało zainteresowanie 10 działkami, oznaczonymi w ewidencji jako lasy i grunty rolne, które przylegały bezpośrednio do gruntów Nadleśnictwa.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił iż: *Sprawa nadal jest procedowana, grunty rolne przed przejęciem wymagają uzyskania decyzji o warunkach zabudowy zezwalającej na ich zalesienie.*

(akta kontroli str. 217, 543-564, 578-616)

⁴⁰ DLŁ-NL.8134.2.2021.PD. z dnia 2 lipca 2021 r. Pismo kierowane było do Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, z prośbą o poinformowanie wszystkich nadleśnictw.

⁴¹ Zn. spr.: ZS.2200.1.2024 z dnia 23.01.2024 r. dane miały być przesłane do RDLP w Zielonej Górze do 31.05.2024 r. Pismo było kierowane do nadleśnictw na prośbę Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych (Zn. spr.: MG.2213.3.2023 z dnia 22.12.2023 r., pismo uszczegóławiające zakres przesłanych informacji z dnia 19.01.2024 r.).

⁴² Zn.spr.: ZGP.2200.5.2024 z dnia 08.05.2024 r.

⁴³ Zn.spr.: ZGP.2200.5.2024 z dnia 08.05.2024 r.

⁴⁴ Nieruchomości będące przedmiotem przejęcia przez Lasy Państwowe musiały być wydzielone geodezyjnie oraz posiadać uregulowany stan prawny własności Skarbu Państwa (złożoną księgę wieczystą).

⁴⁵ WIGM.6810.1.77.2024 z dnia 13.05.2024 r.

⁴⁶ Zn.spr.: ZGP.2213.1.2023.

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2024 r. do Nadleśnictwa wpłynęło 17 aktów notarialnych celem umożliwienia skorzystania z prawa pierwokupu, o którym mowa w art. 37a ustawy o lasach. Szczegółowa analiza pięciu spraw wykazała, iż we wszystkich przypadkach, Nadleśnictwo odstąpiło od prawa pierwokupu. Przyczyną odstąpienia według Nadleśnictwa było m.in.:

- brak zasadności nabycia nieruchomości z punktu widzenia gospodarki leśnej⁴⁷; nabycie przedmiotowej nieruchomości nie było uzasadnione potrzebami gospodarki leśnej. Nieruchomość ta była przedmiotem próby zamiany prowadzonej z Nadleśnictwem przez właściciela nieruchomości, drzewostan słabej jakości;

- brak przesłanek określonych w art. 37 ust. 2 pkt 1-3 ustawy o lasach (nieruchomość nie była oznaczona w ewidencji gruntów i budynków jako las, nie była przeznaczona do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, nie była też objęta uproszczonym planem urządzenia lasu), brak bezpośredniej przyległości do gruntów Nadleśnictwa⁴⁸;

- teren zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego oznaczony był jako 2PU/EO, tj. jako tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług oraz urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii⁴⁹;

- cena za wysoka, tj. 120% w porównaniu z cenami transakcji sprzedaży z 2022 r. i 164% wyższa od średniej ceny (zgodnie z danymi z RDLP w Zielonej Górze przedstawionymi w listopadzie 2022 r., wg których ceny zakupu mieściły się w przedziale 2,99-5,23 zł za 1 m² nieruchomości pokrytej drzewostanem), podczas gdy cena oferowana w przedmiotowej transakcji wynosiła 11,49 zł za 1m². Ponadto drzewostan słabej jakości⁵⁰;

- zakup obejmował cztery działki, jedna z działek była zabudowana. Zgodnie z wytycznymi RDLP "Prawo pierwokupu jest niepodzielne jak stanowi art. 602 KC, w związku z tym nie ma możliwości pierwokupu do wybranych działek ewidencyjnych lub ich części przedstawionych w zawiadomieniu" - wytyczne ust. 8 w sprawie wprowadzenia zasad dotyczących realizacji prawa pierwokupu lub nabycia w formie oświadczenia, które przysługują z mocy prawa Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Lasy Państwowe na terenie RDLP w Zielonej Górze⁵¹.

(akta kontroli str.215-240)

⁴⁷ Protokół komisji z dnia 9.02.2019 r. powołanej Zarządzeniem nr 13/2016 Nadleśniczego z 1.06.2016 r. do dokonywania lustracji terenowych zgłaszanych sprzedaży i oceny przydatności nabywanych nieruchomości. Działka o pow. 1,1936 ha, cena za 1 ha 41 890,08 zł.

⁴⁸ Protokół komisji z dnia 6.08.2019 r. powołanej Zarządzeniem nr 13/2016 Nadleśniczego z 1.06.2016 r. do dokonywania lustracji terenowych zgłaszanych sprzedaży i oceny przydatności nabywanych nieruchomości. Działki o pow. 0,759 ha (0,2491 ha, 0,2133 ha, 0,2966 ha), cena za 1 ha 85 000zł.

⁴⁹ Protokół komisji z dnia 30.03.2020 r. powołanej Zarządzeniem nr 13/2016 Nadleśniczego z 1.06.2016 r. do dokonywania lustracji terenowych zgłaszanych sprzedaży i oceny przydatności nabywanych nieruchomości. Działka o pow. 3,6612 ha, cena za 1 ha 325 742,38 zł.

⁵⁰ Protokół komisji z dnia 10.05.2023 r. powołanej Zarządzeniem nr 13/2016 Nadleśniczego z 1.06.2016 r. do dokonywania lustracji terenowych zgłaszanych sprzedaży i oceny przydatności nabywanych nieruchomości. Działka o pow. 1,5661 ha, cena za 1 ha 114 935,19 zł.

⁵¹ Protokół komisji z dnia 15.04.2024 r. powołanej Zarządzeniem nr 13/2016 Nadleśniczego z 1.06.2016 r. do dokonywania lustracji terenowych zgłaszanych sprzedaży i oceny przydatności nabywanych nieruchomości. Cztery działki o łącznej powierzchni 11,79 ha, cena za 1 ha 39 864,34 zł.

Realizując zapisy § 2⁵² Zarządzenia nr 79 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 30 grudnia 2021 r.⁵³:

- umieściło na stronie internetowej⁵⁴ oraz na tablicy ogłoszeń informację⁵⁵ o możliwości zakupu lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, a także w kancelariach leśnictw,
- wysłało pisma do gmin w obrębie których znajduje się Nadleśnictwo z prośbą o umieszczenie informacji o możliwości zakupu lasów i gruntów na tablicach ogłoszeń w urzędach⁵⁶.

Zgodnie z § 3 Zarządzenia 79 Nadleśnictwo corocznie przekazywało do Dyrektora RDLP w Zielonej Górze informację o podjętych działaniach związanych z powiększaniem zasobów leśnych.

(akta kontroli str. 581-616)

W dniu 4.09.2024 r.⁵⁷ Nadleśnictwo sfinalizowało zakupu od osoby prywatnej⁵⁸ działki rolnej⁵⁹ o pow. 1,9167 ha za kwotę 78 390 zł (tj. 40 898,42 zł/ha) z przeznaczeniem na prowadzenie gospodarki leśnej. Działka przylegała bezpośrednio do gruntów Nadleśnictwa, posiadała wydaną decyzję o warunkach zabudowy na zalesienie. Na zakup ww. nieruchomości gruntowej zgodę wyraził w trybie art. 37 ust. 1 ustawy o lasach Dyrektor Generalny Lasów Państwowych⁶⁰.

(akta kontroli str.241-255)

Zgodnie z obowiązującym PUL, na terenie Nadleśnictwa stopień zgodności drzewostanów z siedliskiem w typach siedliskowych kształtował się następująco:

- na dzień 01.01.2017 r.⁶¹ powierzchnia siedlisk zgodnych wynosiła 17 580,36 ha, tj. 78,2%, siedlisk częściowo zgodnych 4 445,88 ha, tj. 19,7%, siedliska niezgodne 467,73 ha, tj. 2,1%;
- na dzień 30.06.2024 r. powierzchnia siedlisk zgodnych wynosiła 17 743,69 ha (79,3%, tj. wzrost o 1,1%), siedlisk częściowo zgodnych 4 179,76 ha (18,7%, tj. spadek o 1%), siedlisk niezgodnych 452,81 ha (2%, tj. spadek o 0,1%).

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił: *W tych drzewostanach, które określono jako niezgodne lub częściowo niezgodne z TD⁶², a w których w planie na 10-lecie nie zaplanowano żadnych działań odnowieniowych, czyli nie planuje się wycinania drzewostanu i wprowadzania na to miejsce nowych nasadzeń, ani wprowadzania drugiego piętra drzewostanu (dosadzania pod osłoną drzewostanu młodszego pokolenia), to w tych drzewostanach stopień zgodności nie ulegnie zmianie. Na pozycjach na których wprowadzane są nowe nasadzenia kierujemy się zasadą zgodności składu gatunkowego upraw z TD, uzyskiwanym przez sadzenie*

⁵² Stałe podejmowanie działań celem nabywania lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia.

⁵³ W sprawie zasad powiększania zasobów leśnych w wyniku nabywania lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia przez jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

⁵⁴ https://brzozka.zielonagora.lasy.gov.pl/pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/ogloszenie-o-mozliwosci-zakupu-lasow-i-gruntow-przeznaczonych-do-zalesienia (dostęp 25.09.2024 r.).

⁵⁵ Informacja podpisana podpisem elektronicznym przez Nadleśniczego w dniu 28.02.2022 r.

⁵⁶ Zn. spr.: ZGP.2280.7.2023 z dnia 23.05.2023 r., wg rozdzielnika otrzymały gminy: Bobrowice, Dąbie, Gubin, Krosno Odrzańskie.

⁵⁷ Akt Notarialny, Rep. A nr 6944/2024.

⁵⁸ Pismo do Nadleśnictwa wpłynęło 25.01.2024 r., PRW/510/2024 P.

⁵⁹ Id. Dz. 080204_2.0013.794.

⁶⁰ Zn. spr.: OG.2280.177.2024.ŁC z dnia 14.05.2024 r.

⁶¹ Tj. na dzień rozpoczęcia obowiązywania PUL na lata 2017-2026.

⁶² Typ drzewostanów.

odpowiednich gatunków dla danego siedliska w określonym składzie procentowym wynikającym z Zasad Hodowli Lasu i ustaleń na Komisji Założeń Planu.

(akta kontroli str. 256-258, 503-520)

7. Minister Środowiska w dniu 11 maja 2017 r. wydał decyzję⁶³ uznającą za ochronne lasy stanowiące własność Skarbu Państwa o powierzchni łącznej 2 750,35 ha, z tego:

- lasy glebochronne – 77,4 ha⁶⁴;
- lasy glebochronne, wodochronne – 48,26 ha⁶⁵;
- lasy wodochronne – 2 266, 41 ha⁶⁶;
- lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych – 309,08 ha⁶⁷;
- lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców – powierzchnia łączna 49,2 ha⁶⁸.

W dniu 31 maja 2024 r., w związku ze zmianą w stanie posiadania⁶⁹ Nadleśnictwo dokonało aktualizacji lokalizacji lasów ochronnych. Nadleśnictwo wniosło do RDLP w Zielonej Górze pismo z prośbą o wystąpienie do Ministra Klimatu i Środowiska o wydanie nowej decyzji ustanawiającej lasy ochronne w obrębie Nadleśnictwa w ilości 2 747,85 ha, tj. 2,55 ha mniejszej⁷⁰ niż wynikało to z decyzji z 2017 r.⁷¹

W dniu 12.06.2024 r. w Nadleśnictwie została przeprowadzona kontrola funkcjonalna (audyt)⁷² w zakresie zgodności kategorii ochronności wydzieleni leśnych w bazie SILP z obowiązującym wykazem lasów ochronnych, w wyniku której potwierdzono, niezgodność powierzchni lasów ochronnych określonej w decyzji ministra środowiska z sumaryczną powierzchnią lasów ochronnych zawartych w bazie SILP. Przeprowadzone czynności nie wykazały nieprawidłowości, uchybień ani odstępstw, które by stanowiły naruszenie przepisów ustawowych. Różnice wynikały ze zmian w stanie posiadania Nadleśnictwa i miały swoje uzasadnienie w dokumentacji.

(akta kontroli str. 259-267)

8. Na terenie Nadleśnictwa obowiązywał I stopień zagrożenia pożarowego. W poszczególnych latach objętych kontrolą odnotowano następującą liczbę pożarów: 18, 47, 12, 15, 6 i 6. Przeciętna powierzchnia pożaru w przeliczeniu na wielkość pożaru w ha w poszczególnych latach wyniosła odpowiednio: 0,06 ha, 0,05 ha, 0,04 ha, 0,17 ha, 0,16 ha oraz 0,09 ha.

Nadleśnictwo, zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej⁷³, opracowało dokument pn. „Sposoby postępowania nadleśnictwa

⁶³ DL-I.612.11.2017.

⁶⁴ Obręb leśny Pław.

⁶⁵ Obręb leśny Bobrowice.

⁶⁶ 756,23 ha w obrębie leśnym Bobrowice, 821,2 ha w obrębie leśnym Brzózka, 688,98 ha w obrębie leśnym Pław.

⁶⁷ Obręb leśny Bobrowice.

⁶⁸ Obręb leśny Pław, miasto Krosno Odrzańskie.

⁶⁹ Z tego: 0,24 ha lasów glebochronnych, wodochronnych w obrębie Bobrowice, zmniejszenie o 0,59 ha lasów wodochronnych (0,22 ha w obrębie leśnym Bobrowice, zmniejszenie o 0,37 ha w obrębie leśnym Brzózka); zmniejszenie w obrębie leśnym Bobrowice o 0,01 ha stałych powierzchni badawczych i doświadczalnych oraz zmniejszenie o 1,66 ha lasy w miastach i wokół miast w obrębie leśnym Pław.

⁷⁰ Zmniejszenia dokonywane były na podstawie zawiadomień PEIGB oraz w związku ze sprzedażą nieruchomości.

⁷¹ Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze wyraziła swoje stanowisko w protokole z posiedzenia Rady Wstępnej projektu PUL z dnia 4.06.2024 r. cyt. „Z uwagi na fakt, iż nie zaszyły zbyt duże zmiany w zasięgu i lokalizacji lasów ochronnych nie uznaje się za zasadne, aby wystąpić do Ministra Klimatu i Środowiska o wydanie nowej decyzji ustanawiającej lasy ochronne”.

⁷² Wystąpienie pokontrolne, Zn. spr. ZS.092.2.2024 z dnia 12.06.2024 r.

⁷³ Dz. U. z 2024 r. poz. 275, ze zm..

na wypadek powstania pożaru lasu⁷⁴ (dalej: *Sposoby postępowania*), który zawierał wszystkie niezbędne elementy określone w załączniku nr 8 do Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu (dalej: *Instrukcja ppoż.*)⁷⁵, tj. :

- procedurę i zadania Nadleśnictwa na wypadek powstania pożaru,
- informacje ogólne o Nadleśnictwie,
- dane organizacyjno-techniczne ochrony przeciwpożarowej,
- charakterystykę pożarową terenów leśnych,
- załączniki, w tym wykaz firm wraz z podaniem wyposażenia przydatnego w ochronie ppoż.

Stosownie do punktu 4.11.3 Instrukcji ppoż. opracowane Sposoby postępowania podlegały aktualizacji do 31 marca każdego roku i były uzgadniane w całości z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Krośnie Odrzańskim⁷⁶ oraz Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Żarach⁷⁷.

(akta kontroli str. 3, 268-315)

Na terenie Nadleśnictwa zaopatrzenie w wodę stanowiło: 22 ujęcia na ciekach, 19 zbiorników naturalnych (jeziora, stawy) oraz 4 zbiorniki sztuczne. Zgodnie z mapami dot. punktów czerpania wody dla 99,97%, powierzchni leśnej zapewniono najbliższe stanowisko czerpania wody w terenie o promieniu nieprzekraczającym 3 km⁷⁸, natomiast 7,55 ha powierzchni Nadleśnictwa nie spełniało wymogów w tym zakresie, określonych w rozporządzeniu w sprawie ochrony przeciwpożarowej, przy czym uzgodnione zostało z Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej.

Poddane oględzinom cztery punkty czerpania wody⁷⁹ wykazały, że były one oznaczone znakami zgodnymi z Polskimi Normami dotyczącymi znaków bezpieczeństwa. Dwa z czterech punktów, tj. 26⁸⁰ i 14⁸¹, będące naturalnymi ciekami posiadały bardzo niski stan wody, maksymalnie 30 cm. W trakcie oględzin Zastępca Nadleśniczego oświadczył, że *Nadleśnictwo posiada motopompy pływające, które przy niskim poziomie wody pozwalają na jej pobór ze źródła wody i zatankowanie pojazdów gaśniczych.*

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił ponadto: *Wskazane punkty czerpania wody zlokalizowane są na obcym cieku wodnym (rzeka Racza) będącym w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Poziom wody w cieku stwierdzony w dniu kontroli spowodowany był występowaniem wysokich temperatur powietrza i długotrwałym brakiem opadów. Nadleśnictwo nie może ponosić nakładów na cieku niebędącym w zarządzie nadleśnictwa jako źródła wody. Działania nadleśnictw prowadzą się do wykonywania czynności konserwacyjnych mających na celu prawidłowe utrzymanie stanowisk czerpania wody. Aktualnie zmienia się*

⁷⁴ Opracowany wg stanu na dzień 01.01.2017 r., uzgodniony z KP PSP w Krośnie Odrzańskim, dnia 31.03.2017r. i KP PSP w Żarach w dniu 04.04.2017 r.

⁷⁵ Zatwierdzonej do użytku służbowego przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w dniu 23 grudnia 2023 r.

⁷⁶ Dalej: KP PSP w Krośnie Odrzańskim.

⁷⁷ Dalej KP PSP w Żarach.

⁷⁸ § 39 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2023 r. poz. 822), (dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej).

⁷⁹ Punkt czerpania wody nr 26 znajdujący się na terenie leśnictwa Bronków (wydzielenie 189-c), punkt czerpania wody nr 23 położony na terenie leśnictwa Wężyska (wydzielenie 132-i) o pow. 0,36 ha, Punkt czerpania wody nr 18 znajdujący się na terenie leśnictwa Wężyska (wydzielenie 78-b), Punkt czerpania wody nr 14 na terenie leśnictwa Wężyska przy wydzieleniu 39-b.

⁸⁰ Bardzo niski poziom wody maksymalnie 30 cm głębokości w miejscu oględzin (06.09.2024 r.).

⁸¹ Bardzo niski poziom wody, maksymalna głębokość w miejscu oględzin wynosiła 20 cm (06.09.2024 r.).

sytuacja hydrologiczna i poziom wody we wskazanych punktach czerpania jest wyższy.

(akta kontroli str. 268-294, 316-339, 503-504, 513)

Nadleśnictwo posiadało *Projekt docelowej sieci drogowej Nadleśnictwa Brzózka*, przygotowany zgodnie z Zarządzeniem Nr 28 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji wyznaczania docelowej sieci drogowej nadleśnictwa.

Zgodnie z zapisami Projektu docelowej sieci drogowej, stan dróg stanowiących dojazdy pożarowe na 2019 r. o całkowitej długości 167,8 km, przedstawiał się następująco:

- w stanie dobrym – 5,32 km dróg (3,17%),
- w stanie średnim – 111,30 km dróg (66,33%),
- w stanie zadowalającym – 31,23 km dróg (18,61%),
- w stanie złym – 19,95 km dróg (11,89%).

Na dzień 30 czerwca 2024 r. stan dróg stanowiących dojazdy pożarowe o całkowitej długości 175 km przedstawiał się natomiast następująco:

- w stanie dobrym – 19,70 km dróg (11,26%),
- w stanie średnim – 118,50 km dróg (67,71%),
- w stanie zadowalającym – 31,23 km dróg (17,85%),
- w stanie złym – 5,57 km dróg (3,18%).

Z powyższego wynika, że w okresie objętym kontrolą stan dróg stanowiących dojazdy pożarowe uległ poprawie.

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo, ponosiło nakłady inwestycyjne na drogi pożarowe - wybudowano łącznie 4,59 km dojazdów pożarowych spełniających parametry dróg określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów⁸².

W ramach zadań obejmujących bieżące utrzymanie dróg leśnych, dojazdy pożarowe poddawane były konserwacji, w wyniku których możliwe było utrzymanie właściwego stanu technicznego dojazdów pożarowych i udrażnianie przejazdów dla dojazdów pożarowych o złym stanie technicznym. Ponadto dokonywano zabiegów koszenia poboczy i rowów.

Średni koszt budowy (koszt robót budowlanych netto) dojazdów pożarowych w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2024 r. wyniósł: 216 241,83 zł/km (w ww. okresie wybudowano 4,59 km za kwotę 992 550,00 zł).

Ponadto w celu poprawy jakości dróg wyremontowano 8,96 km dróg będących w ewidencji Nadleśnictwa za łączną kwotę 435 360 zł (48 589,29 zł/km) oraz poddano konserwacji 5,73 km dróg leśnych za kwotę 46 560 zł (8 125,65 zł/km).

Oględzinom poddano trzy dojazdy pożarowe:

- 27/2 - droga publiczna (powiatowa „Czeklińska” nr 1145f), położona w leśnictwie Wężyska;
- 88/3 - droga publiczna (gminna), w dokumentacji Nadleśnictwa położona w leśnictwie Brzeźnica;
- 69/3 - droga publiczna (powiatowa 1151f,) przebiegająca przez leśnictwo Szczawno i Brzeźnica.

⁸² Dz. U. z 2022 r. poz. 1065.

Dojazdy pożarowe były oznakowane. Drogi znajdowały się w złym stanie technicznym (koleiny, błoto), który uniemożliwiał przejazd samochodom pożarniczym.

Zastępca Nadleśniczego oświadczył, że ze względu na brak zarządu, są to drogi powiatowe i gminne Nadleśnictwo nie może ponosić kosztów utrzymania dróg w należytym stanie.

Ogółem na terenie Nadleśnictwa znajdowało się 299,03 km dróg niebędących w zarządzie Nadleśnictwa. Długość dróg gruntowych wynosiła 143,6 km (48,02%), z których tylko 7,02 km (5%) było w stanie technicznym dobrym, 57,79 km (40%) w stanie technicznym średnim, a 78,79 km (55%) w stanie technicznym zadowalającym.

Nadleśniczy wyjaśnił: *W latach 2019-2023 wielokrotnie w trakcie spotkań z władzami i przedstawicielami samorządów przekazywane były przez nadleśnictwo uwagi i informacje o konieczności napraw i konserwacji dróg publicznych. Przekazywane informacje dotyczyły w szczególności dróg, które przebiegają przez tereny leśne (wyznaczone jako dojazdy pożarowe), stanowiące ważne szlaki komunikacyjne między miejscowościami i jednocześnie umożliwiające dojazd pojazdów ratowniczych w sytuacjach kryzysowych. Ponadto Nadleśnictwo występowało w sprawie stanu dróg do następujących instytucji:*

- PKP S.A. w Zielonej Górze⁸³ o zasadności utrzymania ciągłości dróg publicznych na przejazdach kolejowych,
- KP PSP w Krośnie Odrzańskim⁸⁴ o ustalenie właściciela drogi, której zły stan odcinka został wskazany w protokole z kontroli,
- ENEA Operator Sp. z o.o.⁸⁵ o konieczności podjęcia prac związanych z wycinką drzew i krzewów pod linią energetyczną, które stwarzały zagrożenie i utrudniały przejazd drogą publiczną (dojazdem pożarowym),
- Zarządu Dróg Powiatowych w Krośnie Odrzańskim⁸⁶ z prośbą o przywrócenie przejezdności drogi powiatowej 1145F, która znajdowała się w sieci dojazdów pożarowych (po kontroli KP PSP w Krośnie Odrzańskim).

Zgodnie z mapami dot. pokrycia Nadleśnictwa drogami ppoż. 99% powierzchni leśnej Nadleśnictwa znajdowało się w odległości nie większej niż 750 m od najbliższej drogi publicznej lub drogi leśnej wykorzystywanych jako drogi pożarowe.

(akta kontroli str. 316-360, 540-542, 565-577)

9. Nadleśnictwo w celu łagodzenia skutków zjawisk ekstremalnych, pozyskało w ramach projektu „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” na zadanie pod nazwą „Orli Staw Lubiatów”⁸⁷ finansowane ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska 2014-2020.

Zgodnie z wytycznymi projektu realizowane miały być działania z zakresu małej retencji i przeciwdziałaniu erozji, które w jak największym stopniu wykorzystywać miały metody naturalne lub metody techniczne spełniające wymagania środowiskowe. W celu realizacji projektu Nadleśnictwo w dniu 25.11.2016 r. zawarło z Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych⁸⁸ umowę, zgodnie z którym DGLP pełniła rolę wnioskodawcy oraz reprezentowała Nadleśnictwo wobec instytucji zewnętrznych.

⁸³ Zn. spr.: ZO.2622.4.2020 z dnia 30.09.2020 r.

⁸⁴ Zn. spr.: ZO.2620.4.2022 z dnia 30.05.2022 r.

⁸⁵ Zn. spr.: ZGP.2217.85.2023 z dnia 13.11.2023 r., Zn. spr.: ZGO.2621.2.2024 z dnia 01.08.2024 r.

⁸⁶ Zn. spr. ZGO.2620.4.2024 z dnia 05.07.2024 r.

⁸⁷ Nr zadania 14-02/P/1.2/UE/a/1-1.

⁸⁸ Porozumienie nr 108/2016.

Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 1 534 296,62 zł, z tego wydatki kwalifikowane wyniosły 1 304 152,13 zł, co stanowiło 85% całego projektu.

Pozwolenie na użytkowanie obiektu zostało wydane 6.11.2023 r.⁸⁹ przez Lubuskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Gorzowie Wlkp. Obiekt w trakcie niniejszej kontroli NIK nie podlegał jeszcze okresowej kontroli stanu technicznego.

(akta kontroli str. 361-416)

10. Nadleśnictwo realizowało wymagania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej z dnia 27 marca 2023 r.⁹⁰, m.in. poprzez:

- lustracje (wizje) terenowe przeprowadzane przez leśniczego nie wcześniej niż 14 dni przed przystąpieniem do działań w zakresie gospodarki leśnej na powierzchni przewidzianych prac w celu sprawdzenia występowania gatunków ptaków objętych ochroną przyrody lub potencjalnych miejsc ich występowania stanowisk lęgowych ptaków oraz stanowisk gatunków chronionych. Fakt lustracji terenowej (także negatywnej) odnotowywany był w rejestrze lustracji terenowych i stosowania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej Nadleśnictwa Brzózka, prowadzonego dla każdego leśnictwa oddzielnie;
- oznakowanie stanowisk ptaków i gatunków chronionych: drzewa dziuplaste i drzewa z gniazdami o średnicy powyżej 25 cm oraz inne gniazda wieloletnie oznaczane były poprzez zapisanie farbą na pniu literę E, natomiast gniazda jednoroczne, gniazda naziemne oraz stanowiska gatunków chronionych oznaczane były białą-czerwoną taśmą usuwaną się po zakończeniu prac;
- pozostawianie bufora wzdłuż naturalnych cieków i naturalnych zbiorników przy realizacji rębni zupełnych oraz gniazdowych o szerokości minimum 25 metrów od linii brzegu;
- pozostawienie gatunków wczesnosukcesyjnych, w szczególności brzozy, osiki oraz wierzby iwy w formie domieszek w udziale dostosowanym do typów siedliskowych lasu oraz siedlisk przyrodniczych;
- zachowanie i pielęgnacja enklaw śródleśnych ze stanowiskami gatunków chronionych poprzez utrzymywanie ich w niepogorszonym stanie przez usuwanie zbędnych drzew i krzewów;
- pozostawianie biogrup i kęp na zrębach do naturalnego obumarcia na co najmniej 5% powierzchni drzewostanów w formie biogrup na zrębach lub większych fragmentach drzewostanów przeznaczonych do użytkowania rębego chyba, że występują przesłanki uzasadniające odstępianie od tego wymagania (np. nadmiernie rozprzestrzeniające się szkodliwe organizmy). Rozmieszczenie pozostawionych fragmentów drzewostanów było planowane w taki sposób aby w przyszłości tworzyły one wspólnie większe fragmenty starodrzewu oraz potrzebą zachowania mikrosiedlisk oraz fragmentów lokalnie najcenniejszych przyrodniczo;
- pozostawianie drzew w drzewostanach użytkowanych rębiami złożonymi w ilości 3-5 żywych drzew w przeliczeniu na 1 ha odnawialnej powierzchni. Powyższe drzewa pozostawiane były w formie nieużytkowanych fragmentów drzewostanów (biogrup, lub większych płatów);
- ograniczenie użytkowania na siedliskach bagiennych, tj. zalecono leśniczemu minimalizację działań związanych z pozyskaniem surowca drzewnego na tych

⁸⁹ Decyzja WIT.7712.71.2023 JRyb.

⁹⁰ Dz. U. poz. 672.

siedliskach poprzez preferowanie rębni pozwalających na naturalne odnowienie lasu oraz w ramach prac odnowieniowych odstąpienie od mechanicznego przygotowania gleby.

(akta kontroli str. 417-428, 530-534)

11. W kontrolowanym okresie do Nadleśnictwa nie wpływały skargi/wnioski dotyczące gospodarki leśnej.

W okresie objętym kontrolą, w Nadleśnictwie przeprowadzane były kontrole zewnętrzne (związane z zakresem niniejszej kontroli NIK) przez: KP PSP w Krośnie Odrzańskim, KP PSP w Żarach. W wyniku tych kontroli PSP dokonała następujących ustaleń:

- KP PSP w Żarach (kontrola w dniu 24.03.2022 r.) – dojazd pożarowy 59/1 (na odcinku 100m i 200m) nierówności, koleiny, utrudniony, nieprzejezdny dla samochodów pożarniczych,
- KP PSP w Krośnie Odrzańskim (kontrola w dniu 22.04.2022 r.) – brak prawidłowego utrzymania źródła wody w punktach nr 18 i 15; dojazdy pożarowe nr 16A/2, 15/2, 7/2 brak numerów w białych polach oznakowania; dojazd pożarowy nr 22/2 brak możliwości przejazdu,
- KP PSP w Żarach (kontrola w dniu 31.03.2023 r.) – dojazd pożarowy 59/1 (na odcinku 100m) – dojazd utrudniony,
- KP PSP w Krośnie Odrzańskim (kontrola w dniu 25.04.2023 r.) – brak prawidłowego utrzymania źródła wody w punkcie nr 31; utrudniony dojazd do PCWE nr 40 ze względu na konary drzew w sąsiedztwie,
- KP PSP w Krośnie Odrzańskim (kontrola w dniu 26.03.2024 r.) – dojazd pożarowy nr 33/1 i 23/1 – utrudniony przejazd samochodów gaśniczych; dojazd pożarowy nr 26/1 – brak zachowanej skrajni w koronach drzew na odcinku 2x50m.

Wszystkie stwierdzone nieprawidłowości zostały usunięte w toku lub po zakończeniu ww. kontroli.

(akta kontroli str. 503-520, 436-501)

12. Na stronie BIP Nadleśnictwa opublikowany został wykaz dokumentów związanych z aktualnym PUL⁹¹, tj.:

- decyzja Ministra Środowiska o zatwierdzeniu PUL (w tym część opisowa PUL wraz z załącznikami: ogólnym opisem lasów Nadleśnictwa – elaborat, część tabelaryczną elaboratu),
- Program ochrony przyrody,
- zatwierdzenie PUL na lata 2017-2026,
- wniosek o udostępnienie informacji,
- protokół z narady wstępnej.

Ponadto wszystkie informacje o środowisku i jego ochronie (związane z PUL) zamieszczono na stronie internetowej Nadleśnictwa⁹².

(akta kontroli str. 502)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

⁹¹ Pierwsza publikacja w zakładce: 19.08.2021 r., <https://www.gov.pl/web/nadlesnictwo-brzozka/plan-urzedzenia-lasu> (dostęp: 27.08.2024 r.).

⁹² <https://brzozka.zielonagora.lasy.gov.pl> (dostęp 27.08.2024 r.).

Szkolenie z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu dla pracowników Nadleśnictwa zostało przeprowadzone dopiero w dniach 26 marca i 2 kwietnia 2024 r., pomimo, że zmiana przepisów w zakresie przeciwpożarowym została wprowadzona rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 lipca 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁹³, które weszło w życie z dniem 17 sierpnia 2022 r.). Ponadto w ww. szkoleniach udział wzięło łącznie 45 spośród 54 pracowników Nadleśnictwa, a pozostałych dziewięciu nie zostało przeszkolonych z tego zakresu.

Powyższe stanowiło naruszenie wymogu określonego w pkt. 2.6.1. Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu⁹⁴, zgodnie z którym szkoleniem z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu powinni zostać objęci wszyscy pracownicy nadleśnictw, a szkolenie powinno być powtórzone przy zmianie przepisów lub technologii pracy, a także po stwierdzeniu braku znajomości obowiązujących przepisów.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił, że: w związku ze zmianą rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, nadleśnictwo ze względu na przeoczenie nie zorganizowało szkolenia po ukazaniu się rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 lipca 2022 roku, zmieniającego rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów. W tym zakresie Dyrektor RDPL w Zielonej Górze pismem z dnia 19.03.2024 r. (Zn. spr.: DS.1401.1.5.2024) zobowiązał kierowników wszystkich jednostek organizacyjnych wychodzących w skład RDPL w Zielonej Górze do przeprowadzenia szkolenia w zakresie przeciwpożarowej lasu.

Ponadto Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił, że w wyznaczonych dwóch terminach szkolenia (podstawowy i uzupełniający) z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu nie wzięli udziału pracownicy będący na urloпах wypoczynkowych i innych długotrwałych absencjach takich jak urlop macierzyński, wychowawczy, urlop na poratowanie zdrowia. Wszyscy pracownicy Nadleśnictwa Brzózka, którzy nie wzięli udziału w dotychczasowych szkoleniach zostaną dodatkowo przeszkoleni w odrębnym terminie.

(akta kontroli str. 53-92, 503-508)

W toku kontroli NIK⁹⁵ przeprowadzono szkolenie uzupełniające z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu zostało dla pracowników dotychczas nieuczestniczących w tych szkoleniach.

(akta kontroli str.53-92, 503-508, 538-539)

IV. Wniosek

Wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o organizowanie szkoleń z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu dla wszystkich pracowników Nadleśnictwa niezwłocznie po zmianie przepisów.

⁹³ Dz. U. poz. 1620.

⁹⁴ Zatwierdzonej do użytku służbowego przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w dniu 23 grudnia 2019 r.

⁹⁵ Tj. 25 września 2024 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 3 października 2024 r.

Kontroler
Katarzyna Smereczyńska
Specjalista k.p.

/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p. o. Wicedyrektor
Mariusz Kniat

/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/